

روانشناسی زبان

با تاکید بر زبان فارسی

تدوین و تالیف : سید مصطفی طباطبائی

راهکارهای تقویت

مهارت خواندن و نوشتن

Reading and writing skills

• فصل چهارم - خواندن

- اهداف خواندن
- دوره مهارت و تسلط در خواندن
- انواع خواندن
- عوامل مؤثر در خواندن
 - عوامل جسمانی و فیزیولوژیکی
 - عوامل رشد ذهنی و اختلالات روانی
 - عوامل عاطفی و هیجانی
 - عوامل تربیتی و آموزشی
 - محیط و شرایط کلاس درس
 - روش تدریس
- تکنیک های خواندن
 - خواندن با صدای بلند (قرائت)
 - اصول قرائت
 - صامت خوانی (مطالعه)
- دو ویژگی فهم و سرعت در خواندن
- روشهای مطالعه

فصل چهارم

خواندن

اهداف خواندن

۲- اعتلای دانش و فرهنگ: خواندن وسیله ای برای اعتلای سطح دانش و فرهنگ فرد و جامعه است .

۳- تکامل شخصیت فرد: خواندن به عنوان وسیله مناسبی در جهت پر کردن اوقات فراغت و برای انبساط خاطر و رهایی از یکنواختی امور زندگی به کار گرفته می شود که سرانجام وسیله ای در جهت تکامل و باوروری شخصیت در فرد است.

۴- قضاوت فردی و اجتماعی: خواندن وسیله مناسبی برای شناخت ارزشهای حاکم بر فرد و جامعه است . جامعه ای که افراد آن خواننده خوبی باشند ، با دانشهای بشری در گذشته و حال آشنا می شوند و از این طریق می توانند درباره موقعیت فرد و اجتماع قضاوت و انتقاد نمایند . در این صورت ، چنین قضاوتهایی امکان رفع معایب و نواقص را فراهم نموده و منجر به تقویت محاسن و تکامل و پیشرفت بیشتر فرد و جامعه خواهد شد .

انواع خواندن

خواندن به منظور پیشرفت
در خواندن (زبان)

• این نوع خواندن در جریان آموزش و توسط معلم انجام می گیرد. روان خوانی، یادگیری واژه ها، مهارت خواندن و...

خواندن به منظور کسب اطلاعات و توسعه معلومات
(جنبه کاربردی زبان)

• این نوع خواندن جنبه کاربردی و عملی دارد. مثلاً مطالعه بروشور آموزشی، کتاب علمی، تاریخی و ...

خواندن به منظور تفریح و سرگرمی و درک زیبایی (هنر)

• خواندن کتاب، قطعات ادبی و شعر، نمایشنامه، رمان و ... این نوع خواندن در تکوین شخصیت نقش دارد.

خواندن کتاب یا متنی به دو صورت
ممکن است انجام گیرد :

خواندن با صدای بلند که اصطلاحاً
«**قرائت**» نامیده می شود .

اول

خواندن بدون صدا یا صامت خوانی که خواننده با
گذراندن واژه ها از مقابل چشم خود خواندن را انجام
می دهد . این نوع خواندن «**مطالعه**» نامیده می شود.

دوم

اصول قرائت

۱- هدف متن یا نوشته را بداند .

۲- آشنایی کامل با موضوع و درک کامل مفهوم جملات

۳- مقصود و منظور نویسنده را به خوبی فهمیده باشد .

۴- حفظ تعادل جسمانی و روانی در جمع

۵- تلفظ صحیح تمام واژه ها

۶- قرائت متن با صدای رسا و خوش آهنگ

۷- نگاه به جمع را بر خواندن متن مقدم بدارد

۸- برای انتقال مفاهیم احساس مسئولیت کند.

۹- برقراری تعادل بین سرعت خواندن و درک مفهوم

فصل پنجم

راهکارهای مهارت خواندن

• فصل پنجم - راهکارهای مهارت خواندن

15. همانند سازی	1. حل مسئله
16. استعاره سازی	2. پیام اصلی متن
17. مبالغه کردن	3. بررسی جزئیات
18. بیان دوباره ی سبک شخصی	4. استخراج نتایج
19. نام آوا	5. قضاوت و داوری
20. قیاس کردن	6. تصمیم گیری
21. تسلسل حوادث	7. دلیل آوردن
22. طبقه بندی کردن	8. تاثیرگذاری
23. بیان حوادث	9. سرنخ های متن
24. بیان عقیده و نظر	10. پیشگویی حوادث
25. عناصر داستان	11. مقایسه کردن شباهتها و تفاوتها
26. فضا و موقعیت	12. تعمیم
27. شخصیت ها	13. خلاصه کردن
28. طرح و پیلوت	14. زبان تصویری
29. فولکلور و ادبیات عامیانه	

متنی که دارای گره داستانی است خوانده می شود ، برای فراگیران پرسش های تفکر برانگیز مطرح می کنیم و بدین ترتیب آنها را تشویق به گره گشایی می کنیم .

۱- حل مسئله

متن را در اختیار دانش آموزان قرار می دهیم تا آن را بخوانند و بعد از تفکر ، پیام اصلی درس را بگویند .

۲- بیان پیام اصلی متن

تشخیص جزئیات شامل : مکان و فضای داستان ، قهرمانان و شخصیت های داستان ، رویدادها و پدیده ها و ...

۳- بررسی جزئیات

فراگیر متن را می خواند و پس از تحلیل ذهنی و بررسی قسمت های مختلف متن ، نتیجه گیری خود را در چند سطر اعلام می کنند .

۴- استخراج نتایج

یعنی پیوستگی منظم حوادث و رویدادهایی که مبتنی بر علت و معلولی باشد. برای تمرین در این زمینه باید داستانی انتخاب شود که دارای طرح و پیلوت باشد. در طرح ما به دنبال این هستیم که بعد چه می شود.

۲۹- طرح و پیلوت

کودکان علاقه زیادی به قصه های عامیانه دارند. مثل قصه ی پریان. قصه عامیانه به قصه ای گفته می شود که از زمان های قدیم سینه به سینه و شفاهی نقل شده است.

۳۰- فولکلور و ادبیات عامیانه

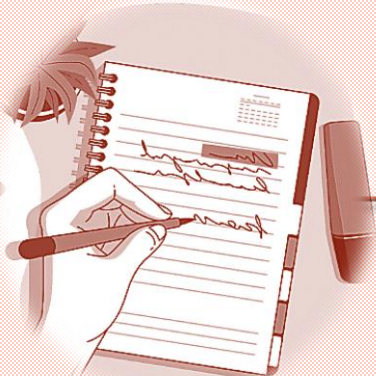
فصل ششم

نوشتن

• فصل ششم - نوشتن

- عوامل موثر در نوشتن
- مراحل نوشتن در دوره ابتدایی
- انواع نوشته ها
 - نامه نگاری
 - گزارش دادن
 - یادداشت برداشتن و خلاصه کردن
- نوشته های ابداعی
 - الف : توصیف کردن
 - ب: داستان نویسی
 - ج : سرودن شعر و ترانه

نوشتن (مهارت کتبی)

1

نوشتن به معنای توانایی بیان مکتوب افکار و مفاهیم است .

مهارت نوشتن به طور رسمی از کلاس اول و دوم دبستان و پس از فراگیری خواندن و چگونه نوشتن با کمک معلم آغاز می شود.

در کلاس اول ، هنوز کودکان دامنه لغات قابل توجهی ندارند و به کمک معلم می نویسند.

در کلاس دوم ، کودکان در ساختن کلمات و جملات مهارت پیدا می کنند .

در کلاس سوم ، مسائل نوشتنی بیش از پیش توجه آنان را جلب می کند .

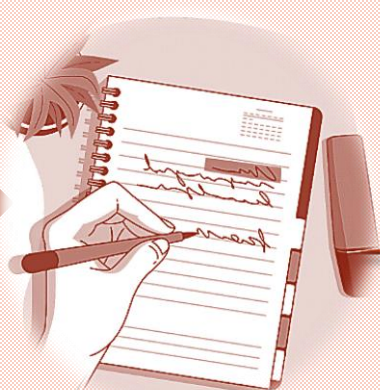
از کلاس سوم به بعد ، باید نوشته های کودکان ، با توجه به تجارب

اجتماعی و مطالعات فردی کودکان به فرم مطلوب نزدیک شده و استقلال

در نوشتن پیدا کنند .

مراحل نوشتن در دوره ابتدایی

5

گروهی از کودکان افکار و عواطف متفاوتی برای نوشتن دارند ولی قادر به نوشتن نیستند .

گروه دیگر مطلبی برای نوشتن ندارند و در نتیجه ، احساس احتیاج به نوشتن نمی نمایند .

گروهی دیگر ، قادرند افکار و احساسات خود را به صورت شفاهی ابراز نمایند .

برخی هم قادرند ، به خوبی بنویسند و درباره هر مطلبی به آسانی قلم فرسایی کنند .

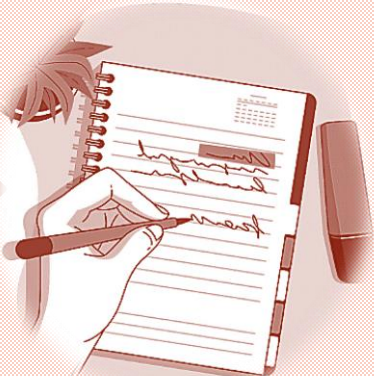
اما این تفاوتها به کلاس مشخص و یا سن معینی بستگی ندارد ، بلکه ناشی از تفاوت های

فردی کودکان است .

انواع نوشته ها

7

شکل متداول نوشته ها عبارتند از :

۱- نامه نگاری

۲- گزارش دادن

۳- یادداشت برداری و خلاصه نویسی

۴- نوشته های ابداعی شامل :

الف) توصیف کردن

ب) داستان نویسی

ج) سرودن شعر

– روانشناسی زبان با تاکید بر زبان فارسی ، تالیف سید مصطفی طباطبائی ، تهران : لوح زرین ؛ ۱۳۹۱

با تشکر فراوان از زحمات استاد گرانقدر جناب آقای سید مصطفی طباطبائی